

MAGYAR KURIR

Bécsből, Pénteken, November 16-dikán 1821.

Török Birodalom.

A Zantéből Október 11-dikén indúlt tudósítások szerint az Ottomannus hajós seregek azon Osztálya, melly az Algíriai apró hajókból áll, egy Török Fregát 's egy Goelette által kísértetvén 's 1500 katonákat vívén, evezését Patrától a Lepantói öbölbe Galaxidihez vette, oda ezen fegyveres csapatot kiszállította, 's ezen helyet, melly eddig a Görög tengeriragadozóknak legfőbb fészke volt, felégette, 's a Galaxidi kikötőhelyében találattott Görög hajókat részint özszerongálta, részint Patráshoz vitte. A Görögök magok, látván, hogy igen nagy erő által támadtattak meg, kevés ellentállás után hátat adni kénytelenítették 's magokat a hegyek közé vonták el. Október 5-dik 's 6-dik napjain nagyobbára az egész Ottomannus hajós sereg oda hagyta a Lepantói és Petrasi öblöt.

* * *

Jassyban Október 18-dikán illy Császári F e r m á n t hirdettek ki: — „Nagy, tisztelt, és hatalmas Tanácsosok, Osudáraméltó Administrátorok, bölcs és éles látású, az Egek Királyától külömbkülömb módon megajándékozott 's a népek dolgai igazgatására megbízott emberek, Te Ibraili valóságos Kormányzó és Nazir, Bekir Pascha, 's Te is Moldvai Tscherkedschi, Wezir, én Salich Paschám!

„A mi Fényes Portánknak tudrára esett, hogy Moldva és Oláh Ország tarto-

mányaikban a támadók semmivé tétettek, 's néhány hűséges Raajaink a magok birtokaikba már vissza is tértek, 's mások is készen vagynak a visszatérésre, 's csak azért késnek, hogy Országló Fejedelem nem lévén, a Fejedelmi jövedelmek, millyenek a Vámok, Só-bányák 's egyebek megdugultak, sőt hogy a Brassóba futott Birtokosoknak mezei gazdaságaik hevernek: 's minthogy Moldva és Oláh Országok a mi hatalmas birodalmunk élés kamarájának neveztetnek, 's a csendességnek visszatérése és a bátorság ezen tartományokban elkerülhetetlenül szükségesek, erre nézve parancsolatokat adtunk ki, hogy minden hűséges alattvalóink, kik a szomszéd Országokba futottak által, mind személyekre, mind vagyonaikra nézve tellyes bátorságban 's minden Privilegiumaiknak megtartásával, minden félelem nélkül térjenek vissza 's lássanak hozzá a földmiveléshez, és ez, valamint a fő városban, úgy az egyéb városokban és falukban is hirdetessék ki. Illy állapotban maradjanak a dolgok a Fejedelemnek kineveztetéséig, 's addig a mi meghatalmazott Biztosaink vegyék be a Fejedelmi jövedelmeket. 'S minthogy világos dolog mind a Kaimakám tudósításából, mind sok Bojarak által aláíratott kérelmekből, hogy ők hozzáink hűségesek voltak, 's magokat ártatlanul viselték: tehát mind ezeknek sietve tudokra kell adni, hogy minden rangra és rendre való külömbség nélkül siessenek hazájokba vissza térti, mert a mi akarunk az, hogy

)

minden alattvalójink csendességben 's bátorságban éljenek 's t."

Spanyol Ország.

Párisba megérkezett az arról való bizonyos tudósítás, hogy az ifjú Doktor Mazet, a' ki Parisettel a' Sárgahideglelés' természetének kitanulása végett Barcellonaba ment vala, ott Oktober' 22-dikén reggel meghalt. Doktor Pariset így irt ezen szerencsétlen történetről Oktober' 24-dikén a' feleségéhez: — „Mazet meghalt — meghalt a' Sárgahideglelésnek minden rettentőségeivel. Én ötet vasárnap' estve hagytam - el, és ő hétfün reggeli 3 órakor bocsátotta - ki a' lelkit. Örömet meghaltam volna véle egygyütt, haném barátaim' unszólo' kérésseknek engedtem, a' kik kesergésemnek mértékeltlen voltát látván, félték, hogy a' rettenetes nyavalya engem' is le - ejt lábaimról, 's erre nézve elvontam magamat a' Francia Consuli házba 's t."

A' Sárgahideglelésnek hevessége valami keveset, a' híves időnek elkövetkezésével, gyengült mostanság Barcellonaban; a' betegülők' száma kevesülni kezdett valamennyire; moha még is sokan haltak. A' legújabb laistrom szerint Oktober' 20-dik napjától fogva 23-dikáig 687-re telt a' halottak' száma.

Madridban illy szavakkal hirdették - ki tisztiképpen az Újságok a' Montevidéóban történt változást: —

„Spanyol Amérikában a' Montevidéó tartományabeli Congressus, melly tartomány a' Portugallus sergek által már régolta elfoglaltatott, Julius' 18-dikán a' fő városban Montevidéóban öszszegyülekezvén, a' Portugallus fő vezértől vett Nyilatkoztatás felett tanácskozást tartott. Ezen Nyilatkoztatásnak tartalma e' volt: — „A'

Montevidéói nagyon tiszteletes Congressus' tagjaihoz: „Ő Felsége a' Portugallia' Brasilia' és Algarbia' egygyesült Országok Királya, azon nálla megújítva tétetett alázatos kérelmet, mellyet a' Montevidéói tisztí karok az ő Felsége Személyéhez intéztek a' végre, hogy az őket körülvévő veszedelmes környülállások között még meglévő egyetlenegy segedelmet, az ő tartományoknak Brasiliához lejendő csatoltatását kérjék, mint a' melly által az, a' hadakozásnak és fejetlenségnek rettentőségeitől megmentődhetne, megfontolta. Király ő Felsége egy illy nagyon fontos dologban olly vigyázással kívánnya a' maga lépéseit tenni, melly az ő személyének méltóságához, principiumainak liberalisságához, 's a' Portugallus nemzetnek méltóságához illik: erre nézve tanácsosainak bölcsességével megegygyezőleg azt határozta, hogy Montevidéóban Congressus hivatassék öszsze, melly a' tartománybeli lakosoknak képét viselén, ezen tárgy felett egész és tellyes szabadsággal tanácskozzék és határozza - meg azt, hogy azon népeknek, mellyeknek szerencséje reá bizattatott, valóságos boldogságára 's előmenetelére, legjobbnak 's a' czállal legmegegygyezőbbnek, mit tarttson. Ha a' nagy tiszteletű Congressus jónak találja tartani azt, hogy ezen tartománynak a' Portugalliai Monárkhiaival lejendő öszszecsatoltatását dekretálja, ezen esetben réám van bizattatva Király ő Felségétől, hogy a' fő vezérséget megtartván a' vezérlésem alatt lévő sereggel a' tartomány' belső csendességének fenntartatására, a' külső bátorságra, 's a' törvényeknek uralkodására vigyázzak. Ha pedig ellenben a' népeknek boldogságára azt találná jobbnak találni a' Congressus, hogy ezen tartományt valamelly más Státussal csatolja öszsze, vagy pedig hogy annak sorssát

egy, mástól senkitől nem függő Országló-
székeknek bocsássa alája: ezen esetben csak
azt várom, hogy határozását megérthessem,
's ekkor ezen tartományt a' Királyi ser-
gektől azonnal kiüressítem, a' nélkül, hogy,
mint Királyom' parancsolatja tartja, az
eddig fennállott békességes és barátságos
állapotot félbe szakasztanám. A' tárgyának
fontossága feloldoz engem' azon munká-
tól, hogy azt javaslanom kellene a' tisz-
teletre méltó Congressusnak, hogy ezen
határozásban nagy bölcsességgel viseltes-
sék. Mindeneket az a' reménség táplál,
hogy határozásában vezérlő fonalnak egye-
dül a' tartomány' boldogságát fogja ezen
nehéz környúlállások között szemei előtt
hordozni. Költ Montevideóban Julius' 16-
dikán 1821-ben. Aláírta —

„Lecor, Lagunai Báró.

Felolvastatván a' Nyilatkozatás, a'
felette való tanácskozáshoz azonnal hozzá
fogott a' Congressus, 's a' tagok különb-
külömb erősségeknél felhordásával muto-
gatván az abból következő hasznokat, ha
a' tartomány Brasiliával öszszecsatoltatna,
olly tag pedig, a' ki ellenkezőt jóvallott
volna, vagy a' ki az öszszecsatoltatást ellen-
zette volna, egy se' találtatván, meghatá-
roztatott, hogy Montevideó tartománya,
a' még továbbá meghatározatandó felté-
telek alatt, csatoltassék Brasiliához.

Generális Riegónak a' Királyhoz
küldött levelére, melyben ő azt kérte va-
la, hogy ügyét törvényesen vizsgálta-
meg ő Felsege, erre a' Hadiminister Don
Sanchez Salvator ekképpen felelt: — „Én
tudósítottam Király ő Felségét az Úrnak
azon levele felől, melyben azt kívánta,
hogy az Arragoniai fő Kapitányságból lett
letétettetésére nézve indittassék processus
ellene. Király ő Felsege nekem megpa-

rancsolta, hogy mondjam-meg az Úrnak,
hogy minthogy ő Felségének jussa van
arra, hogy a' maga hivatalából akármel-
lyik Katona Kormányozót elhivassa, a'
nélkül, hogy azok, a' kiket ezen elhivat-
tatás érdekel, magokat legkissebb tekin-
tetben megsértetteknek lenni érezhetnék:
erre nézve ezek között egygyik se' kíván-
hatja azt, hogy ellene ezen okon törvé-
nyes vizsgálódás indittassék. Egyéb eránt
kívánnya ő Királyi Felsege, hogy lehes-
sen olly szerencsés az Ur, hogy tarthassa-
fenn azt a' jó hirtnevet, mellyet megsze-
rezni tudott magának. Aláírta — „San-
chez Salvator.

A' rendkívül való Cortesi gyűlés foly-
tatja tanácskozásait. Október' 21-dikén azt
határozta meg, hogy valamint a' tartomá-
nyok, mellyekre az Ország felosztott,
négy különböző karbeliek, úgy azoknak
Polgári Kormányozói is négy féle fize-
tést vegyenek, úgy mint: az első karbé-
liek 20,000 — a' második karbeliek 15,000
— a' harmadik karbeliek 12,500 — a'
negyedik karbeliek 10,000 Frankfizetést
kapjanak. — Október' 22-dikén a' Nem-
zeti-katonaságnak organizáltatása vétetett
elé és illy határozások tétettek eránta: —
A' Hadiminister' vélekedésében egyebek
között az a' megjegyzésreméltó találtatott,
hogy Spanyol Orzágnak, mikor Francia
Orzággal hadakozni akarna, 160,000 em-
bert kellene a' síkra kiállítani, t. i: 100,000-
ret a' szabad csatázó mezőre, 20,000-ret
az első és második lineában lévő váraknak
megrakására, 20,000-ret a' tengerparto-
kon találtató fegyveres házaknak és kikö-
tőhelyeknek védelmeztetésükre, mint-
hogy fel lehet tenni, hogy Francia Or-
szág a' hadakozás' idején a' Spanyol par-
tokra való kiszállást is megpróbálná, vég-
re 20,000-ret, mint Centralis tartalékot.
A' belső szolgálatot ilyenkor a' helybeli

katonaságnak kellene tenni. A' Biztosság úgy találta a' dolgot, hogy előrelőkép-
pen elég leszen 87,000 emberekből álló
Nemzeti-militziát határozni, 's ebben a'
hadi Miniser is megegyezett. Az ezen
militziái Conscriptzióhoz tartoznak min-
den 18 esztendőt ért és 30-czat fellyül
nem haladott férfiak. A' sereg Batalio-
nokból áll, és esztendőnként egyszer gyü-
lekezik össze nagy sergekbe, gyakorol-
tatás végett, a' melly egy holnapig tart.

Zaldivárról, a' pártoskodók' egygyik
Andalusiai vezérééről, azt írják, hogy a' kit
ily sokat emlegettek, elvégezte katonai pál-
lyafutását. A' Cordovai Ujságban írják, hogy
Kapitány A b a d olly szerencsés volt, hogy
magát Zaldivárt is elfogta, 's hogy, mint
az Ujságban kifejeztetik a' dolog, a' reá
bizatott munkát t llyesen végre hajtsa, a'
fejét azonnal elüttette. — A' hasonló nagy
hírű Quintana, a' Merinó Adjutánsa, a' Roai
Plebánus, Arandában Oktober' 10-dikén
hasonlóképpen megölettetett.

P o r t u g a l l i a.

A' Londoni Kurir ismét holmi eszmé-
lődő jegyzéseket adott-ki a' Portugalliai
Cortesi gyűlésnek végzéseiről, mellyek-
ben ezek mondattatnak: —

„Mi vettük az Okt. 18-ikáig kijött Lis-
bonai Ujságleveleket. A' köz figyelmet
érdeklő tárgyak ezen levelekben most csak
azok, mellyek a' Corteseknek újabb ülés-
seikben eléfordultak, 's a' mellyek közül né-
mellyek, a' mennyiben Portugallia' mosta-
ni politikai állapotjának világosítására tar-
toznak, valóban figyelemre-méltók. Mi, mi-
dön ezen megjegyzést teszszük, kiválkép-
pen a' Koronaörökösnek közelébb költ leve-
lét forgatjuk szemünk előtt, azért leginkább,
hogy az ezen levélben Brasiliáról eléfor-
duló rajzolat nagyon szembetűnőleg kimu-

tatja, hogy micsoda jövendőt várhasson
ezen Ország magának. Azt jegyzé- meg
a' Princz ezen levélben, hogy ő, mint
Régens Princz, még most is Rio-de-Ja-
neiróban lakik, de valóban nem több egy
tartomány' fő Kapitányánál, minthogy a'
többek között egygyik se' levelez az Or-
száglószéki Tanácssal, és az eránt sem-
mi segedelemmel nem viseltetik. Ezen
állapot, mint a' Princz nagyon jól meg-
jegyzi, sem a' Királyra sem a' Korona-
örökösre nézve nem tisztességes. Későbbi
végzése szerint a' Cortesek' gyűlésének
csakugyan úgy látszik, hogy a' Korona-
örökös Rio-de-Janeiróból elhivattatván,
Ángliába, Franciaországba, és Spanyol
Országba fog küldettetni útozás végett, 's
ezen útjában, megvilágosodott 's a'
Constitúzió eránt hajlandósággal viseltető
emberek által fog kísértetni. Ezen hatá-
rozásnak célja az, hogy a' Princz magá-
nak a' Constitúziós Országlásról prak-
tikus esmeretéseket gyűjtjön. Hanem,
ha ő ezen esmeretéseket, tudományo-
kat, azon személyeknek segedelme által
fogja magának szerezni, a' millyéneket
e' végre nállunk az ő megvilágoso-
dott kísérőji fognak kiválosztani, így ő
a' mi Politikai intézeteinkről, 's azon Me-
chanismusról, a' melly által ezen Po-
litikai intézetek nállunk mozgattatnak,
nem nagyon valódi derék esmereteket fog
szerezni. Egygyetlenegy bizonyos követ-
kezése az illy esmerkedéseknek tévedés
leszen. A' legösszefüzetebb és számnél-
kül sok okokból következő látsztható mun-
kákat szemügyre lehet venni: de azon-
ban egy Princz avagy valamelly Státus'
embere, a' ki valamelly Ország' Consti-
túziójának csak a' külső színét szemléli,
's annak belső részére mélyebben be nem
bocsátkozik, éppen csak olly alkalmas
fog lenni arra, hogy a' maga Országába

basonlót vigyen-hé, mint valamely Mechanicus, a' ki valamely Gőz- vagy Vető-makhinát csináltatni akarna, csak annyi esmerettség után, hogy azt mozgásban szemlélté, a' nélkül, hogy ezen makhinának belső alkatasát látta volna. Francia és Spanyol Országokban könnyebb-fog lenni a' Problemának megfejtése; ott könnyebben elérhetni a' czélt; minthogy a' mi az első, Francia Országot illeti, ott a' Constitútzio Systema, csak egy olly plánta, melly még gyökereit is alig vert; Spanyol Országban pedig még éppen sincs valami efféle Systema. Hanem Angliában, már itt, mondám, a' Constitútzio egy erős Oriási tölgyfa, avagy inkább, egy, tetejeikkel a' fellegetek érő 's gyökereikkel a' föld' gyomrába bekapaszkodott felséges élő fákból álló nagy erdő."

Német Ország.

Göttingába lett megérkezésekor nagy meglepéssel meg szemlélni méltóztatott Király ö Felsége azon mesterséges készületű Carousselt, a' mellyet számos, nagyon gazdag Spanyol Ritters ruhába öltözködött Studensek, az Universitas Istálló- vagy Lovagló - mesterének elintézése szerént, és Gróf F u g g e r által vezéreltetvén, a' lovaglók' udvarán csináltak. Innét hat lovas Státus - hintóba ülvén, a' Phisikai tanító szálához hajtattott, a' melly különören ahoz vala elkészítette, hogy a' bemutattatandó személyeknek udvarlásokat abban fogadja-el, Király ö Felsége. A' Curátor és Státusminister Báró Arnswald ö Exc. ja volt a' Bémutató, a' ki által az egész tanítói-kar bemutattatott, a' melly idő alatt a' Tanulók a' Caronssel helyéről a' magok' Marschaljaik által vezetettvén a' Bibliotheka' udvarára gyülekeztek, és azt különösen csak magok foglalták-el. A' Prorektor Doktor Pott Ur

tiszrelő beszédére, különös kegyességgel felelt Király ö Felsége. Professor Bergmann Ur az Universitas' nevében Odát nyújtott-be ö Felségének, mellyet deák nyelven Udvari Tanácsos Mitscherlick Ur készített: hasonlóképpen a' Tanulók is nyújtottak-be különös Deputátzió által ö Felségének egy Hymnust, német nyelven. Azok között, kikkel a' Király nagy kegyességgel beszéltgetett, Orvosi fő Tanácsos Blumenbach Urat jegyzették-meg, kit a' Guelph-Rendnek közép Commendatori — Prorektor Pott, 's Titkos törvényes Tanácsos Meister Urakat pedig ugyan azon Rendnek kicsiny vagy Rittersi hereszteseivé nevezni méltóztatott ö F.ge.

Francia Ország.

A' Király November' 5-dikén kinyitotta a' Kamarák' üléseit, melynek alkalmosságával illy beszédet olvasott-fel: — "„Uraim! én mindenkor bizakodással most pedig még kedvező kinézésekkel is nyitom meg a' ti üléseiteket. A' múlt esztendőben kéntelen valék meghívni beneteket, hogy keserveimben vegyetek részt; ma szerencsésebb vagyok, és csak hálaadással tartozom a' Mindenhatónak azon folyvást való oltalmazásáért, mellyet Francia Országhoz mutat. A' gyermek, ki által az egek az én keservemet megnyitották, a' közönséges boldogsággal egygyütt nevedek, és nekem meg nem szünő vigasztalást és reménséget nyujt. Ezen gyermek, a' szívem kezeskedik érte, a' mi ohajtásainknak meg fog felelni; meg fogja ö azt a' szeretetet érdemelni, mellyet néki az én népeim már a' bölcsöben ajándékoznak. Az én idegen Udvarok eránt való állapotom félbeszakadás-nélkül barátságos volt, és én meggyőződéssel hiszem, hogy tartós is fog lenni. Napkeletet nagy inségek látogatják. Mi remélni akarjuk, hogy ezek is közélite-

nek végczéljok felé, és hogy a' minden Hatalmasságok jó egygyetértése eszközök fog arra találni, hogy a' Religiónak, Politikának, és Emberiségnek igazságos kívánságai kielégíttessenek. Az a' tengeri erő, mellyet én ezen környülállások között a' Levantei tengerekre küldöttem, elérte az elejébe szabott czélt. Alattvalójim hathatósan védelmeztettek, és már szerencsétlenek eránt is hathatós segedelemmel voltak. Spanyol Országnak egy részét veszedelmes ostor pusztítja. Én szoros eszközöket vétettem elé, hogy szározi és tengeri határaink a' ragadó nyavalyától megőriztessenek s a' kiadatott rendszabásoknak megtartására pontosan vigyáztatni fogok. Ha belső állapotunkra fordítjuk szemünket, melly méltó okokat találunk arra, hogy a' Gondviselésnek hála adjunk. A' szorgalmatoskodásnak, mezeti munkának, és mesterségeknek tapasztalható előmeneteleik, kereskedésünknek virágzását bizonyítják, s a' közönséges boldogságot nem soká újabb közösülési, és cserélési utak fogják az Országnak minden részeire kiterjeszteni. A' finántzia gyarapodása, a' számadásoknak tisztasága, s a' tett ígéreteknek hűséges betöltetések, a' közönséges hitelt megerősítették s a' Státus' segedelemkütfjeit megsaporították. Az az időpont, melyben benneteket összehivattalak s azon parancsolatom, hogy a' finántziái törvények haladék nélkül előtekbe terjesztessenek, elégségesen bizonyítják azt, hogy az előreképpen való creditkéreseknek véget akarok vettetni. A' Kamarák ketségenkívül buzgósággal elősegélleni fogják célzásaimat. Szerencsés fekvésünk s a' külső és belső csendességnek visszatérése megengedték, hogy a' legterheesebb adókat, mellyek a' földtulajdont nyomván, az új természetést éppen a' gyökerén bántják, kissebbitük. Ezen kissebbitéssel egész-

szen élni fognak jövőben a' mi adófizetőjink. Ohajtom, hogy lassanként és mi-helyest az Ország szükségei s méltósága megengedik, az adónak minden külömbkülömb nemei megvizgáltassanak, a' lehetőségig megkönnyebbittessenek, vagy jobb módon osztattassanak-fel. A' törvények tiszteltetnek, s azok, kikre én az azoknak betölttetéseket tárgyazó hatalmat biztam, azoknak lelkével naponként esmeretesebbek; fegyveres sergeim közt rend és fenyték uralkodik. Az indúlatoskodások mindenütt csendesednek; a' bizodalatlanság oszlik; s örömmel megesmerem Uraim, hogy ti mind ezekben részes munkások voltatok hív segedelmetek által. Maradjunk-meg azon hasznos eszközök mellett, mellyeknek illy jó resultatumokat kell tulajdonitanunk. Maradjunk-meg abban a' czélzási és iparkodási egységben, melly által a' gonoszságot illy hathatósan kivetkeztettük fegyvereiből, s a' melly által a' nyughatatlankodás és rendetlenség' lelkének utolsó iparkodásai elnyomattattak. Ez Európának csendességét se' kevesebb érdekli, mint a' magunkét. Illy módon mind azok a' nemes érzések kifejtődnek, mellyekkel, mint én tudom, a' szívek tele vagynak; és ti eszszerént az én népeim háládatosságán, szeretetén, s tisztületén egy olly thronusnak vetitek-meg talpkövet, melly annak mindek szabadságait védelmezni fogja.“

Magyar Ország.

Soprony, Mindszenthava 2-dikán, 1821. — A' Felsőbség azon kegyelmes rendelése szerént, melyben az kívántatik, hogy ennekutánna a' Protestáns főbb Oskolákban is Mindszenthava első napjával kezdődjenek, Kisasszonyhava utolsó napjaival pedig végződjenek az oskolai esztendők, ma, úgymint Mindszenthava 2-dikán kezdődött a' Sopronyi Ev. Lyceumban a' tudományok cursusa. — Nem an-

nyira ezen legújabb rendszabás, mint némely Erdemes Tanítók változása s előlépése tette nevezetessé, sőt megemléstésre igen méltóvá ezen beállott iskolai új esztendőt. — Ugyan is T. T. Magda Pál Urnak Carlovitzba lett költözésével, a' Philosophia, Historia és Statistica Cathedra megüresedvén, ezen fő tudományoknak rendes Tanítójává T. T. Ódor István Ur választatott. Ezen lépéssel a' Grammatica Classis megfosztatván Tanítójától, T. T. Szabó József Urnak fellyebb vitelével, ki mostanság az úgynevezett Donatistákat (a' deák nyelvet tanulni kezdőket) tanította, megvigasztaltatott; ennek helyébe pedig Sztrokay Ignácz Ur Kőszegi deák Professor választatott. — Az illy változás és tanítói beiktatás mindég különös megünnepeléssel szokott a' fenn említett Lyceumban tartatni, az idén is következőképen történt végbe a' solennitás:

Midőn már a' számos tanuló ifjuság a' téres auditoriumban össze gyülekezett, bévezettettek a' Lyceum Nagy Tiszteletű Rectora T. T. N. Megyeri Rajts Péter Ur által, az iskolai intézet T. T. Maecenásai, egyéb számos, részint a' tanuló ifjuság szüléiből, részint egyedül tsak ezen solennitás kedviért össze sereglett külömbféle karakterbéli Urakból álló halgatókkal együtt. Mihelyest ezek mind rendre helyet foglaltak, az egész gyülekezet áhitatos éneklés és buzgó könyörgésben esdeklött, a' Mindenhatónak menyei kegyelméért. Erre tsendesség következvén, felolvastatott a' Sopronyi N. Convent Notáriussa által azon Protocollumi Extractus, melly szerént történt a' már fellyebb említett tanítói választás. Már most Fő Tisztelendő Kis János Ur, a' Dunán túl lévő A. C. tartó Gyülekezetek' Nagy Erdemű Superintendense egyik Sopronyi Német Prédikátor állott fel, egy ezen alkalmatosságra

készített rövid, de igen lelkes deák Oratioval. Fontos beszédjének tárgya a' tanítóknak főbb kötelességeit foglalta magában, a' hol is különösen négy pontokat kívánt, az újan választott Tanítóknak szívekre kötni: 1) ször a' tanító tudja a' mit tanítani akar; 2) ször tanításában a' legjobb módot kövesse; 3) ször a' tanulók eránt indulatain uralkodni tudjon; 4) ször pedig és különösen jó erköltseivel tanítványai előtt tündököljön. Ezen Classicus Auctorok sok szép mondásaival diszeskedő, és minden figyelmező halgatónak várákozását kellemetessen kimerítő Orátort felváltotta, T. T. Ódor István Ur a' Philosophiának újan választott Professora, ki is tsak röviden adta elő, hogy bár igen fontosak legyenek a' most reábízott tudományok; tellyes tehetségéből igyekszik még is mind azoknak megfelelni. Helyes és új hivataljához igen illendő módon mutatta meg továbbá T. T. Szabó József Ur, melly külömbség légyen a' Grammaticusok és Grammatisták között; elő adván röviden azon tulajdonságokat, mellyek mindazokban, mind pedig ezekben különösen megkívántatnak. Ez után T. Sztrohay Ignácz Ur Donatisták Tanítója igyekezett két okokból behizonyítani, hogy minden ember köteles a' világnak használni. Végteére egy Primanus megköszöntvén az egész tanuló ifjuság nevében az újan választott Tanító Urakat, minekutánna még előbb az újan elnyert Classisok kulcsait ugyan ezeknek a' Nagy Tiszteletű Rector Ur által adta; a' számos jelenlévő halgatóság és tanuló ifjuság eloszlásával vége lett a' béiktatási solennitásnak. — Éljenek még sok esztendőig ezen derék Lyceumnak minden rendbeli igaz Maecenásai és Pártfogói! Éljenek szerentséssén és tellyes megleléssel minden fáradhatatlan Tanítói, hogy a' virágzó ifjuságot, az emberiségnek köz-

hasznára, a' Hazának pedig és édes Nemzetünknek különös ditsőségére még soká nevelhessék!!

F. J.

L i t e r a t u r a.

Kis Biblia, avagy a' Keresztyének hite és kötelességei a' szent Írás szavaival. Ezt megelőzi a' Bibliáról 's annak olvasásáról való elmélkedés, és az Anyaszentegyháznak világos szava szent és nagytiszteletű Tanítóinak Munkáiban a' Biblia közönséges olvasásának kötelező és hasznos voltáról. Egybeszerkeztette 's fordította Igaz Sámuel. Második Kiadás, az 1820adiki szerént. Bétsben, Ns. Ghelen Örökösinek. 1821. 8-ad rét. 232 lap.

Az Előszóban így fejezi-ki magát a' Fordító: „Jelenvaló Munka, mellyet Steven son Anglus Tudósnak írásaiból Professor Beck német nyelven adott-ki, a' KeresztyénHitnek Tudományát annak Ágazatai szerént a' szent Írásnak tulajdon szavaival adja-elő; a' szent Írásbéli Helyeknek tárgyaikra nézve pedig Concordantzia gyanánt szolgálhat. Magában foglalja ez kevés árkusokon a' szent Írásnak egész Summáját, mellyet egyszersmind öszve-függésben alkat-özve. Egybeszerkezteti az itt-ott elszórt jeles mondásokat; segít az emlékezőtehetséget. Oktatást, épületet vehetnek ebből gyermekek és megért emberek, még pedig nem emberi böltseségnek, hanem a' szent Léleknek szavaival. Tanátsot talál ebben a' tudatlan, valahányszor Hitének Ágazatiról, avagy életének tisztéről gondolkodik; a' Tudós pedig alkalmat lel, hogy valamit hosszasan hallott vagy olvasott, kevés órák alatt elméjében megújítsa. Szülék, Oskola-Tanítók, a' legfontosabb mondásokat vehetik

belőle, hogy azokat gyermekeiknek, 's tanítványiknak szívekre kössék.“

Az egész Munka IX fő Szakaszokra oszlik: I. A' szent Írásról. II. Az Istennek természetéről és tulajdonságairól III. Az emberről a' természet állapotjában. IV. Az embernek a' Jésum Kristus által való megváltatásáról. V. Az Evangyéliomi Kegyelem-szövetségnek feltételei. VI. Isten eránt való kötelességeink. VII. Felebarátink eránt való kötelességeink. VIII. Magunk eránt való kötelességeink. IX. Jutalmak és büntetések. A' kisebb Osztályoknak megnevezéseket, mellyekben mind azon tárgyakat megtalálja az Olvasó, valamellyek csak a' fő Szakaszok alá tartozhatnak, itt a' hely nem engedi. A' Munkának hosszas ajánlását feleslegvalóvá tévé annak magajánlása, midőn két esztendő alatt kétszeri nyomtatása jelene-meg, melly nem mindennapi történet honni Literaturánkban. Ezen 2dik Kiadásnak hibátlan nyomtatása az elsővel vetekedik, mely tulajdonság az ily nemű munkákban, a' számtalan sz. Írásbéli helyeknek minden lap alatt való felhordások miatt, igen ritka; betűji nagyobbak, 's ennél fogva a' gyengébb látású Öregek is könnyen olvashatják; papirossa jó, tömött; árja 2 f. V. Czban igen mértékletes. Bécsből Prof. Tek. Márton Jó zsef Úrtól vitethetik a' hazai Könyvárosok, kik közzül a' következőknél már taláztatik: Pozsonyban: Schwaiger András; Pesten: Egenberger József és Müller József Uraknál; Debreczenben: Özvegy Csáthy Györgyné Asszszonyánál. Úgy: Miskolczon: T. T. Igaz Sámuel, Pred.; S. N. Patakon: T. T. Kalniczki Benedek Prof. Uraknál.

Redaktor: Pánczél Dániel. Nyomtatja Nemes Hirschfeldi Stöckholzer Felix.
(Am rothen Thurm im Müllerschen Kunst-Gallerie-Gebäude Nro. 648).